

Folketingets Finansudvalg
Christiansborg

17. december 2019

Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 80 (Alm. del) af 16. december 2019

Spørgsmål

Vil ministeren oversende talepapir fra lukket samråd mandag den 16. december 2019 om Økonomisk Redegørelse, jf. FIU alm. del - samrådsspørgsmål G.

Svar

Nedenfor fremgår talepapiret fra samrådet om Økonomisk Redegørelse. Det bemærkes, at det talte ord gælder.

0. Indledning

Tak for ordet.

Når vi kigger på tilstanden i dansk økonomi lige nu, ser det faktisk ganske fornuftigt ud på nuværende tidspunkt.

Beskæftigelsen er rekordhøj. Og vi regner med, at BNP kan vokse med 2 pct. i år.

Kigger vi fremad venter vi dog, at tempoet bøjer lidt af.

Der er udsigt til, at årene med de højeste vækstrater ligger bag os.

Vores skøn for BNP-væksten er 1,5 pct. i 2020 og 1,4 pct. i 2021.

Og vi regner med, at beskæftigelsen vil stige med samlet set 59.000 personer i 2019-2021.

Fremgangen vil være størst i år og gradvist mindre i de næste to år.

1. Afmatning i udlandet påvirker vækstudsigterne

Vi har i de seneste år set, at afmatningen har ramt mange af vores nære handelspartnere.

Indtil nu har dansk eksport trodset den svagere udvikling i udlandet. Men det har i høj grad været betinget af en gunstig udvikling i medicinalindustrien.

Vi kan ikke undgå, at en svagere udvikling i udlandet også vil komme til at smitte af på dansk økonomi.

Normalt følger dansk økonomi en rimelig synkron udvikling med udlandet.

Det skyldes den indbyrdes afhængighed, der er mellem økonomierne.

Gennem handel og investeringer på tværs af landegrænser. Det skyldes også den afsmittende effekt, hvor svækket tillid og lavere forventninger til fremtiden i et land forplanter sig til andre økonomier.

Usikkerheden i udlandet er fortsat stor og er mest i negativ retning. Usikkerheden skyldes blandt andet, at:

Storbritanniens fremtidige forhold til EU er stadig ikke afklaret, herunder handelsmæssige relationer.

En opblusning af handelskonflikten mellem USA og Kina kan ikke udelukkes, og handelsstridigheder kan opstå på nye områder.

Afmatningen i europæisk økonomi kan også vise sig at blive mere langvarig, fx hvis den aktuelle svækkelse i industrien spredes til serviceerhverv og rammer beskæftigelse og tillid yderligere.

Vi kan altså ikke udelukke en yderligere forværring i udlandet. Indtræffer der en mere vedvarende svækkelse på vores eksportmarkederne, vil det også forringe danske virksomheders eksportmuligheder.

Lad mig også knytte et par ord til de lave renter, som der blev spurgt til sidste gang.

Situationen i verdensøkonomien betyder, at renterne er forblevet på et lavt niveau. Det gælder også herhjemme.

De lave renter afspejler grundlæggende, at verdensøkonomien er svækket. Den lange periode med ekstraordinært lave renter er usædvanlig, og der er ikke histo-

risk erfaring for, hvad det betyder for fx investorers adfærd, og hvilke afledte effekter det har for formueudvikling. De lave renter virker dog stimulerende på økonomierne og er dermed til gavn for beskæftigelsen.

Vi har set på nogle af spørgsmålene i denne udgave af Økonomisk Redegørelse. Vi finder ikke grundlag for bekymring for dansk økonomi, men der er brug for mere viden på området.

2. Status på dansk økonomi

Når vi vender blikket mod økonomien herhjemme, er vi langt fremme i et opsving.

Opsvinget begyndte i 2013, og produktionsniveauet har de seneste par år oversteget det niveau, som svarer til en normal kapacitetsudnyttelse.

Det kommer blandt andet til udtryk i, at ledigheden er kommet ned på et lavt niveau.

Det betyder også, at ressourcerne er blevet mere knappe i økonomien. Det sætter en naturlig grænse for, hvor høj væksten kan blive.

Vores forventning er som sagt, at BNP vil vokse med 2 pct. i år. I 2020 og 2021 forventer vi vækst på omkring 1½ pct. [1,5 og 1,4 pct.]

Vi ser allerede afdæmpningen i nogle nøgletal.

Blandt andet vokser boligpriserne nu langsommere end tidligere i opsvinget.

Tempoet i erhvervsinvesteringerne er også gået lidt ned efter nogle år med forholdsvist pæn vækst.

Virksomhedernes står ikke længere med samme investeringsbehov, og investeringsbeslutninger er også påvirket af de mere usikre afsætningsmuligheder i udlandet.

Så vi forventer, at virksomhedernes investeringer vil forblive mere afdæmpede i de kommende år.

Omvendt er der gode muligheder for, at det private forbrug fortsat kan stige.

Det private forbrug er de seneste år vokset stabilt og i takt med indkomsterne. Husholdningerne har været tilbageholdende med at øge forbruget, og i et historisk perspektiv ligger forbruget lavt i forhold til indkomsterne.

Det giver familierne mulighed for at holde forbruget oppe i de kommende år, uden at der skabes ubalancer.

Prognosen viser også, at familierne har udsigt til reallønsfremgang. Det danner grundlag for, at forbruget kan blive oppe.

3. Fortsat fremgang på arbejdsmarkedet

Flere i job er en primær drivkraft bag højere indkomster.

Siden starten af 2013 er beskæftigelsen vokset med 240.000 personer. Det har bragt beskæftigelsen op på et højere niveau end nogensinde før.

Det har også affødt et vist pres på arbejdsmarkedet.

Presset er dog ikke steget i samme omfang som under højkonjunktoren i sidste årti, hvor arbejdsmarkedet blev overophedet, og højkonjunktoren endte med en hård landing.

Presset på arbejdsmarkedet er også aftaget det seneste års tid. Der er stadig mange virksomheder, der melder om rekrutteringsvanskeligheder, men andelen er faldet.

Vi forventer fortsat fremgang i beskæftigelsen i prognoseperioden, men stigningen vil være mindre end i begyndelsen af opsvinget.

Vi forventer, at beskæftigelsesfremgangen falder til 30.000 personer i år og aftager yderligere i 2020 og 2021. Det vil bidrage til at mindske presset på arbejdsmarkedet yderligere.

Forhøjelse af tilbagetrækningsalderen vil også i de kommende år bidrage til at øge arbejdsudbuddet. Det vil understøtte vækstpotentialet og mindske presset på arbejdsmarkedet.

Vi forventer en omtrent uændret ledighedsprocent på 3,4 pct. i prognoseperioden. Udviklingen på arbejdsmarkedet fremstår således balanceret.

4. De offentlige finanser

Lad mig også bruge lejligheden til at orientere om skønnene for de offentlige finanser, som blandt andet er baseret på de indgåede økonomiaftaler med kommuner og regioner og finansloven for 2020.

På linje med sædvanlig praksis er vurderingen beregningsteknisk for så vidt angår skønnene for 2021. Det afspejler det helt naturlige forhold, at vi først tilrettelægger finanspolitikken for 2021 i løbet af næste år.

Det overordnede billede for de offentlige finanser er ikke justeret i væsentlig grad i forhold til, da vi fremlagde finanslovsforslaget i oktober. De offentlige finanser er grundlæggende sunde med lav gæld og ansvarlige rammer.

I 2020 og 2021 skønnes den strukturelle saldo på samme niveau, som da vi fremlagde finanslovsforslaget. Konkret skønnes omtrent strukturel balance i 2020 med -0,1 pct. af BNP og et overskud på 0,3 pct. af BNP i 2021.

Med afsæt i den politik, vi har tilrettelagt for 2020, skønnes der en vækst i det offentlige forbrug på 1,3 pct. i 2020. Tilsvarende ventes en fremgang i den offentlige beskæftigelse på 5.000 personer i 2020.

Finans- og strukturpolitikken bidrager svagt ekspansivt til arbejdsmarkedet og BNP i 2020. Frem mod 2021 aftager kapacitetspresset generelt, men der vil stadig være færre ledige ressourcer end normalt.

Jeg vil også gerne lige knytte en kort kommentar til skønnet for den faktiske offentlige saldo, som påvirkes kraftigt af blandt andet konjunkturerne og udviklingen på de finansielle markeder.

Det er også baggrunden for, at det skønnede faktiske overskud for 2019 er opjusteret betydeligt i denne vurdering, så der nu skønnet et overskud på 2,5 pct. af BNP i 2019 [svarer til knap 60 mia. kr.].

Opjusteringen afspejler især, at indtægterne fra pensionsafkastskatten i år er ekstraordinært høje. Indtægterne fra pensionsafkastskatten svinger meget fra år til år og det der er relevant for finanspolitikken er derfor også det strukturelle niveau.

Når man ser på den samlede vurdering af de offentlige finanser, så holder regeringen med finanslovaftalen for 2020 fast i det gode udgangspunkt for de offentlige finanser.

I forhold til tidligere har vi lagt en ny og retfærdig linje i den økonomiske politik, der sikrer vores fælles velfærd og prioriterer den grønne omstilling.

Og netop det grønne vil jeg gerne sige lidt nærmere om i forbindelse med denne økonomiske redegørelse.

5. Det grønne område

Som finansminister er jeg naturligt optaget af den økonomiske udvikling og af, om pengene passer.

Men vi skal også være opmærksomme på, at økonomisk aktivitet har effekter, som vi ikke kan aflæse direkte i nationalregnskabet eller umiddelbart på den offentlige saldo.

Jeg tænker her på det klimaafttryk, som følger af vores økonomiske aktivitet.

Regeringen har med aftalen om en bindende klimalov sat et mål om at reducere udledningen af drivhusgasser med 70 pct. [i forhold til 1990, der er FN's referencår for klimaindsatsen].

Løsningen er ikke at sætte den økonomisk udvikling og jobskabelse i stå. Vi skal nå målet på en klog måde.

I Økonomisk Redegørelse har vi set nærmere på sammenhængen mellem økonomisk vækst og udledning af drivhusgasser.

Analyserne viser, at det er et komplekst spørgsmål, og at der ikke er en 1:1 sammenhæng mellem økonomisk vækst og udledninger af drivhusgasser.

Siden 1990 er dansk økonomi vokset med omkring 60 pct. I samme periode er udledningen af drivhusgasser herhjemme blevet reduceret med ca. en tredjedel. Der har altså være en markant afkobling mellem vækst og vores klimaafttryk.

Der er mange forklaringer på, at det har kunne lade sig gøre, og det kan man læse meget mere om i analysen.

Det står dog klart, at succesen blandt andet er drevet af den politiske indsats, der har været for at fremme blandt andet grøn energi i forsyningssektoren.

Hvis vi kigger fremad, giver analysen både anledning til håb og ærefrygt over for den grønne omstilling, vi står over for.

Håb fordi analysen peger på, at vi også i de kommende årtier kan opleve en afkobling mellem vækst og udledning af drivhusgasser.

Det er selvfølgelig betryggende.

Omvendt så skal der frem mod 2030 ske en markant reduktion af udledningen. Det vil kræve noget af alle.

Derfor er der også brug for, at vi planlægger indsatsen, så den ikke unødigt lægger hindringer i vejen for vækst og jobskabelse.

Vi skal også søge, at udbygge den grønne danske styrkeposition, så der kommer nye grønne jobs.

Det er klart, at vi ikke kommer i mål uden erhvervslivet.

Derfor har regeringen nedsat 13 klimapartnerskaber, som skal komme med forslag til, hvordan erhvervslivet kan bidrage til, at vi når målet.

Vi har allerede med aftale om finansloven taget hul på opgaven med en række initiativer, der styrker den grønne omstilling.

Vi har blandt andet aftalt at oprette Danmarks Grønne Fremtidsfond på 25 mia. kr., som skal investere i grønne og bæredygtige projekter og skabe grønne arbejdspladser.

Vi har også afsat midler til udtagning af landbrugsjord. Dermed kan vi reducere udledningen fra landbruget samtidig med, at arealerne kan anvendes til gavn for miljøet, naturen og biodiversiteten.

Vi styrker Klimarådet, så det får en større kapacitet til at vurdere konsekvenser af klimapolitiske tiltag.

Tak for ordet. Jeg ser frem til at besvare jeres spørgsmål.

Med venlig hilsen

Nicolai Wammen
Finansminister